

Čís. 7057.

Zaměstnanec Městské spořitelny pražské v Praze není oprávněn domáhati se na spořitelně žalobou, by bylo prohlášeno neplatným usnesení ředitelství spořitelny o vypsání konkursu na místa úředníků, vypsání tohoto konkursu a napotomní jmenování úředníků.

Předpisem § 24, druhý odstavec, stanov nebylo zřízeno pro zaměstnance Městské spořitelny pražské v Praze právo, by jim bylo místo postupem propůjčeno. Z usnesení ředitelství spořitelny, že se má místo obsaditi konkursem, vyplývá, že je nelze obsaditi prostě postupem, t. j. ze zaměstnanců spořitelny samých. V takovém případě se otázka, mají-li uchazeči, jimž byla pak místa udělena, kvalifikaci odpovídající služebnímu řádu, nedotýká zaměstnanců přicházejících v úvahu postupem.

(Rozh. ze dne 12. května 1927, Rv I 384/27.)

Žalobce, místotajemník Městské spořitelny pražské, domáhal se na spořitelně zjištění, že usnesení ředitelství Městské spořitelny pražské o vypsání konkursu na místa vrchního ředitele a druhého náměstka vrchního ředitele Městské spořitelny pražské ze dne 25. ledna 1926, vypsání tohoto konkursu a napotomní jmenování Gustava D-a vrchním ředitelem a Ferdinanda M-a druhým náměstkem vrchního ředitele usnesením výboru spořitelny ze dne 12. února 1926 není po právu a jest neplatné a že se nařizuje proto při firmě Městská spořitelna pražská výmaz Gustava D-a a Ferdinanda M-a z obchodního rejstříku obchodního soudu v Praze. Žaloba byla zamítnuta soudy v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Netřeba zkoumati, zda zásadní pravidla o úpravě platů a poměrů zaměstnanců žalované spořitelny a prováděcí usnesení k nim, jakož i pensijní řád, disciplinární řád a všeobecná pravidla služební tvoří součást žalobcovy služební smlouvy, dále zda jde podle obsahu žalobního žádání opravdu o určení právního poměru a zda žalobce má právní zájem na určení tom, zda určovací žaloba jest přípustna a žalobce je k ní oprávněn; neboť, i když se na tyto otázky přisvědčí, není tím pro žalobce nic ve věci samé získáno, protože podle správného právního posouzení věci samé žalobní žádání není hmotněprávně odůvodněno. Mimo to, co se týče první otázky, žalobce sám i ve svém dovolání jako již v žalobě vychází jen z § 24 druhý odstavec stanov a skutečně jest rozhodným toliko toto ustanovení, takže jen o to půjde, zdali stanovy a zejména toto ustanovení jsou součástíkou služební smlouvy, lhostejno však, zdali a pokud jsou jí ostatní řády a pravidla shora uvedená. I. Než se přistoupí k rozboru tohoto předpisu § 24 druhý odstavec stanov, třeba jest si uvědomiti celkově obsah stanov, aspoň podle hlavních materií. Ve hlavě I. pojednává se o jméně a sídle spořitelny, právní povaze a účelu jejím a o ručení za ni, v hlavě II. o správě ústavu,

složení a volbě výboru, jeho slibu, působnosti a zasedáních, o složení a volbě ředitelství, jeho působnosti, schůzích, o ručení výboru a ředitelství, zániku členství v nich, a různých odborech; ve hlavě III. o zaměstnancích či (dle podnadpisu) úřednících a zřízcích a obsahuje tato hlava pouze jediný §, totiž § 24, jehož odstavec druhý nížeji uveden, a následuje pak hned hlava IV., obsahující ustanovení o správním jmění a fondech, totiž o jmění správním vůbec a o jmění vlastním, fondu rezervním všeobecném a zvláštních fondech, fondu pro úhradu ztrát na cenných papírech, výslužném fondu k úhradě nároků výslužných pro zaměstnance a jich pozůstalé, fondu ku podpoře onemocnělých zaměstnanců a dotacích k účelům všeužitečným a dobročinným, pak hlava V. o vkladech, jich výši, zúročení, výplatě, výpovědi, vázanosti, vinkulaci, promlčení atd., pak hlava VI. o používání (správě) správního jmění, zápůjčkách, různých obchodech atd., hlava VII. o zvláštních zařízeních, kde nejprve v § 62 se praví, že spořitelna a její orgány jsou povinny zachovávatí tajemství o spořitelních obchodech, a probírají se pak jednotlivé ústavy spořitelny, jako ústavy pobočné, hypoteční a jiné, jakož i různé obchody, hlava VIII. o úschově jmění a o účetnictví, hlava IX. o dohledu, hlava X. o zrušení spořitelny. Z tohoto výčtu zřejmo, že stanovy neupravují pouze poměr mezi spořitelnou a jejími zaměstnanci, tedy smlouvu služební s nimi, nýbrž všechny poměry spořitelny vůbec, ať čelí proti kterékoli straně třetí, tak na př. proti obci pražské jako zakladatelce a ručitelce (§ 3), proti výboru, jež tvoří 20 členů volených zastupitelstvem hl. města Prahy, a další (§ 5) proti vkladatelům, dlužníkům (vypůjčitelům) a jiným zákazníkům, proti státní správě (dopzor) atd. Pokud jde tedy o služební smlouvu zaměstnanců, dlužno zkoumati, zda to které ustanovení právě zaměstnanci ukládá jisté povinnosti anebo zřizuje mu jistá práva, a, jen potud mohou býti stanovy doplňkem (součástí) služební smlouvy, neboť jen potud lze o nich říci, že upravují služební poměr zaměstnance. A tu jde právě o otázku nejprřednější a nejrozhodnější, která v nižších stolicích nebyla vzata v úvahu a již si strany ani v řízení dovolacím nepovšimly. První soudce pouze praví, že žalobce žádosti o udělení některého z vypsanych míst nepodal, a odvolací soud uvádí, že žalobci není § 24 zřízen nárok, by byl jmenován na uprázdněné místo: avšak to žalobce dle znění žalobní žádosti nežádá, nýbrž, bojuje zdánlivě za domnělá smluvní práva všech zaměstnanců, bojuje nepřimo za práva svá, jak v žalobě jasně vykládá, tím způsobem, že, kdyby byla uprázdněná místa obsazena bývala ze řad zaměstnanců, byl by se jeho postup zlepšil, buď že by na vyšší místa tímto jmenováním uprázdněná byl mohl býti jmenován on anebo aspoň, kdyby byl jmenován někdo před ním, byl by budoucímu svému povýšení blíže. Kdyby tedy § 24 zřizoval zaměstnancům právo, žádati, by místa obsazena byla postupem, byla by skutečně jeho služební práva obsazením provedeným s porušením tohoto předpisu dotčena, takže jde jen o to, je-li ustanovení to součástí služební smlouvy: zakládá-li pro zaměstnance právo a jaké. Kromě různých ojedinělých předpisů, jako o fondu výslužném (§ 30) a fondu k podpoře onemocnělých zaměstnanců (§ 31) nebo o úředním tajemství (§ 62) týče se zaměstnanců,

jakž uvedeno, právě celá III. hlava, obsahující jediný § 24, v němž se o nich jedná po výtce a v němž jest sporné ustanovení druhého odstavce. Bude tedy otázkou, zda a pokud tento druhý odstavec § 24 zřizuje zaměstnancům práva, a k tomu účeli dlužno se obeznámiti s celým jeho obsahem, jenž jest tento: V odstavci prvé stanoveny, že zaměstnanci spořitelny navrhuje ředitelství výboru, jemuž náleží, by je definitivně jmenoval, propouštěl a dával do výslužby, prozatímní opatření ve stavu zaměstnanců že však přísluší ředitelství. Odstavec druhý, sporné ustanovení. Ustanovení toto, rozpadající se podle svého obsahu ve dva související předpisy, jež k vůli lepšímu znázornění tuto i prostorově od sebe odděleny bud' tež, zní do slova: »Úřednická místa, pokud vzhledem k jejich důležitosti dle mínění ředitelství nemohou býti propůjčena kvalifikovaným silám postupem, mohou býti« a) »obsazena jen konkursem« a b) »jen osobami, které mají pro zastávání tohoto úřadu kvalifikaci odpovídající předpisům služebního řádu«. Odstavec 3 stanoví, kdo nemohou býti úředníky spořitelny (t. zv. důvody vylučovací). Odst. 4 předpisuje ohled na legionáře při obsazování služebních míst. Odst. 5 stanoví, že zaměstnancům spořitelny jest se řídití předpisy těchto stanov, řádů v odst. 2 § 12 jmenovaných (jednací řád, služební řád, pořádkový a pensijní řád pro zaměstnance) a zvláštními instrukcemi, na nichž se usnesl výbor. Odst. 6 stanoví, že zaměstnanci mají nárok na platy a postup podle ustanovení služebního řádu a nárok na výslužné podle výslužného řádu. Odst. 7 předpisuje, že vrchní ředitel a jeho náměstek musí býti znalí práv. Pozorně-li se všecek obsah tohoto § 24 přečte, sezná se, že prvé čtyři odstavce, tedy také druhý odstavec mluví o právech a povinnostech ředitelství a výboru ve příčině jmenování zaměstnanců, jak a koho jmenovati, a že teprve odst. (5) a (6) jednají o povinnostech (5) a na obrat o nárocích (6) zaměstnanců, kdežto odst. 7 předpisuje kvalifikaci ředitele i jeho náměstka. Poněvadž tedy i sporný odstavec (2) zrovna tak jako již odstavec (1), jež ohledně důležitých úřednických míst jen blíže provádí a specifikuje, a jako i ještě odst. (3) a (4) jednají pouze o právech a povinnostech ředitelství a výboru ve příčině obsazování míst, ale naprosto nepropůjčuje zaměstnancům nižádných práv, zřejmo, že žádný zaměstnanec nemůže z nich pro sebe práva dovozovati, a že, činí-li to žalobce, je to násilné. Rozumí se, že zrovna tak málo mohou z ustanovení těch odvozovati pro sebe práva pouzí uchazeči o místa, osoby, jež ve službách spořitelny ještě nejsou. Ustanovení má za účel, zajistiti ústavu pro důležitá místa síly co nejzdatnější a činí k cíli tomu opatření, by zabezpečen byl dostatečný úvěr. Naprosto však nebylo úmyslem založiti tím práva pro zaměstnance: to dokazuje i odst. (6), stanovící, že zaměstnanci mají nárok na postup podle ustanovení služebního řádu, takže teprve z něho by musil nárok takový býti dovozován, což však ani sám žalobce nečiní. Komu nad zachováním ustanovení těch sluší bdíti, je státní správa, již dle § 81 přísluší dozor nad přesným zachováním stanov, což jest zejména povinností vládního komisaře, jehož věcí jest, by »usnesení ředitelstva a výboru, která by byla proti stanovám, prozatímně zastavil a konečné rozhodnutí státního úřadu dozorčího si vy-

žádal«. Žalobce tedy místo žaloby měl se obrátiti na vládního komisaře nebo přímo na státní úřad dozorcí: soudům správnost těchto výkonů ředitelství a výboru přezkumovati nepřisluší. Pokud by ovšem došlo na otázku, že tedy řádné soudy nejsou pro žalobu vůbec příslušny, ježto věc nepatří na pořad práva, nýbrž na pořad správní, dlužno doložit, že rozhodnutí prvního soudce, že se námitka nepřipustnosti pořadu práva zamítá, nabylo moci práva a na toto rozhodnutí jest i nejvyšší soud dle plenárního usnesení k § 42 třetí odstavce j. n. vázán a nemůže je již přezkumovati.

II. Avšak, i kdyby se za to chtělo míti, že ustanovením odst. 2., pokud mluví o propůjčení míst »postupem«, tedy ad a), zřízeno jest pro zaměstnance právo, by jim místo to postupem propůjčeno bylo, nelze přece souhlasiti s výkladem dovolatele, že konkursem smí se obsaditi místo teprve tehdy, když obsazení postupem, t. j. ze zaměstnanců spořitelny samých možné není. Neboť předpis výslovně praví, že obsazení konkursem nastává, když obsazení postupem podle mínění ředitelství není možné. Vyžaduje-li dovolatel se strany ředitelství projev tohoto mínění o nemožnosti a v souzeném případě ho postrádá, dlužno mu odvětiti, že projev ten se stal usnesením ze dne 25. ledna 1926, jímž vysloveno, že se má vypsati konkurs, čímž dán výraz mínění, že nestačí výběr mezi silami spořitelny, že nelze místo obsaditi prostě postupem, nýbrž že třeba konkursu, v němž se ovšem účastniti mohou i síly, které tu již jsou, načež výbor bude si moci vybrati ze všech. Otázka ad b), mají-li uchazeči, jimž místa pak udělena, kvalifikaci odpovídající služebnímu řádu, se už, pak-li splněna podmínka a), zaměstnanců přicházejících v úvahu postupem jistě nedotýká, neboť kvalifikaci tu nepřisluší jim přezkumovati a také nelze říci, že, kdyby byl místo nedostal uchazeč dle jich tvrzení nekvalifikovaný, byl by je obdržel jeden z nich, aspoň to nelze říci dotud, dokud se tvrdí jen nekvalifikovanost uchazeče, jemuž místo uděleno, ale ne i uchazečů ostatních v okruh extraneů spadajících, kteří mohli místo obdržeti. Nicméně i na otázku této kvalifikace lze vejíti, aniž by to na výsledku co změnilo, neboť pro místo vrchního ředitele je předepsána jen znalost práv (§ 34 posl. odst.), kterýž požadavek u druhého jeho náměstka může však podle změny stanov schválené ministerstvem vnitřní výnosem ze dne 16. ledna 1926, čís. 670 odpadnouti, takže kvalifikace u obou míst, kromě znalosti práv u vrchního ředitele, dána jest do uvážení výboru, jenž obě místa obsazuje. U Gustava D-a, jenž místo vrchního ředitele obdržel, však znalost práv výkazem všech tří státních zkoušek prokázána. Doložit dlužno, že jiné podmínky pro udělení místa mimo odbornou způsobilost uchazečovu, na př. tedy jeho věk nedosahující nebo překračující přípustnou hranici stáří, nespádají pod pojem kvalifikace, o níž předpis ad b) jediné mluví. Ostatně obě místa, o něž jde, tvoří, jak se ve zprávě praví, skupinu vedoucích míst zvlášť systemisovaných. Jak však řečeno, rozhodným jest v první řadě důvod ad I., takže vývody ad II. úplně mohly býti pomínuty a připojují se jen k vůli tomu, by bylo ukázáno, že se žalobci křivda neděje, i když se věc posuzuje se stanoviska jím zauja-

tého. O zmatečnosti, kterou dovolání shledává z toho důvodu, že prý rozsudky nižších stolic pro nedostatek zjištění nelze přezkoumati, nemůže býti řeči, neboť jde jen o právní otázku, která spočívá na výkladu § 24 stanov.

Čís. 7058.

Nabyvatel pronajaté věci, ať již byla pronajata samostatně nebo ve spojení s jinými věcmi, jest za všech okolností oprávněn dáti nájemníkovi výpověď bez zřetele na ostatní obsah smlouvy nájemce s prodávatelem a nájemce (pachtýř) předmětu později z části prodaného musí po náležité výpovědi nového držitele prodané části tomuto ustoupiti, není-li jeho nájemní právo zapsáno do veřejné knihy. Má ovšem právo žádati od prodávatele (pronajímatele) úplné zadostiučinění za utrpěnou škodu a ušlý zisk.

(Rozh. ze dne 17. května 1927, R I 293/27.)

Žalovaný měl v pachtu mlýn se strojovým zařízením, pilu a pozemky ve výměře přes 4 ha. Mlýn a pilu koupil od propachtovatele žalobce a dal z nich žalovanému výpověď. K námitkám žalovaného procesní soud první stolice výpověď zrušil. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: Soud první stolice vůbec neřešil otázku, zda jde o věc spadající pod ustanovení zákona o ochraně nájemníků, jak mimo jiné v námitkách se tvrdí, ačkoliv bez rozřešení této námítky nemohl vůbec ve sporu jednat. Poněvadž však strana žalovaná sama již v námitkách mluví o smlouvě pachtovní, jejímž předmětem jsou kromě mlýna se zařízením strojovým a pily také pozemky ve výměře přes 4 ha, dlužno uznati, že jde o poměr pachtovní, pro nějž neplatí předpisy zákona o ochraně nájemníků. Soud první stolice zrušil výpověď, jsa toho názoru, že vypověděti možno smlouvu pachtovní pouze co do celého předmětu smlouvy, nikoli také co do jeho části a podle přednesu stran je nesporno, že žalovaná strana smlouvou pachtovní ze dne 6. června 1922 a dodatku k ní ze dne 7. června 1923 kromě nemovitostí ve výpovědi uvedených spachtovala ještě jiné nemovitosti, uvedené v dodatku ze dne 7. června 1923 ve výměře přes 4 ha. Soud odvolací nepokládá názor prvního soudu za správný. Žalovaná strana sice tvrdí, že smlouvou stanoveno bylo jednotné pachtovné z celého předmětu pachtu 10.000 Kč ročně; tato okolnost, nehledíc k tomu, že nebyla v první stolici ani doznána ani jinak prokázána, nemůže býti rozhodnou při řešení tohoto sporu vzhledem k ustanovení §§ 1105 a 1108 obč. zák. Jinak nelze podle názoru soudu odvolacího právo § 1120 obč. zák. kupiteli poskytnuté omezovati jen na případy, kde kupitel nabude celé propachtované nemovitosti a upírati právo to kupiteli, který koupí jen části předmětu pachtu. Dlužno tu rozeznávati: jsou-li jednotlivé části předmětu pachtu celkem tak nedílnými nebo na sobě tak